

NAJWAŻNIEJSZE WYNIKI BADANIA RODZINY Z WYBORU W POLSCE. ŻYCIE RODZINNE OSÓB NIEHETEROSEKSUALNYCH

Joanna Mizielińska, Marta Abramowicz, Agata Stasińska

Rodziny z wyboru to rodziny tworzone przez osoby nieheteroseksualne, w Polsce nie mające ani społecznego, ani prawnego wsparcia. To, że chcą być rodziną i tak się nazywać, jest kwestią wyłącznie ich wyboru. Geje, lesbijki i osoby bisexualne to przynajmniej 5% społeczeństwa, a więc w Polsce ok. 2 miliony osób. Szacuje się, że połowa z nich żyje w związkach intymnych, część z nich wychowuje dzieci.

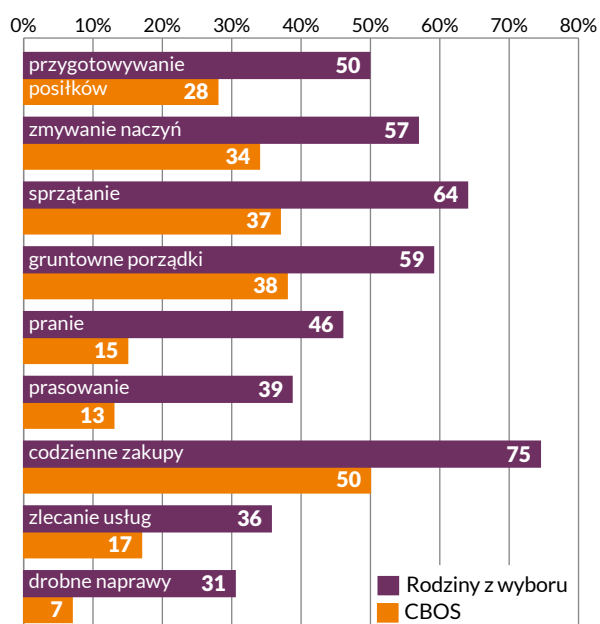
Badanie Rodziny z wyboru objęło:

- **3038 osób** z całej Polski pomiędzy 18 a 81 r. życia.
- Wszyscy respondenci i respondentki **byli w związku z osobą tej samej płci** (min. 6 miesięcy, maks. 42 lata).
- **9%** badanych osób **miało dzieci** (w tym **12%** kobiet i **5%** mężczyzn).
- Zebrano dane dotyczące **287 dzieci** wychowywanych przez osoby nieheteroseksualne. Połowa dzieci była w wieku poniżej 13 lat.

Charakterystyka rodzin z wyboru:

- Ponad **90%** badanych osób jest **szczęśliwych** i zadowolonych ze swojego związku.
- **65%** ankietowanych mieszka ze sobą i tworzy wspólne gospodarstwo domowe, 93% pozostałych chce zamieszkać razem w przyszłości.
- Połowa osób badanych, bez względu na wiek, poznała się przez internet.
- Wśród najważniejszych **wartości życiowych** na pierwszym miejscu wymieniano **udany związek** (78%), na drugim **zdrowie** (51%), na trzecim **przyjaciół** (28%).
- Badane **osoby nieheteroseksualne tworzą związki bardziej partnerskie** niż statystyczny Polak i Polka.

Wspólne obowiązki domowe - porównanie prób

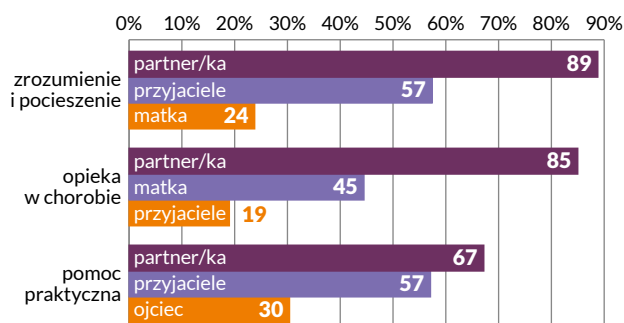
Wszystkie obowiązki domowe są znacznie częściej wykonywane wspólnie niż wśród osób ankietowanych przez CBOS (*O roli kobiet w rodzinie*, CBOS 2013).

- **89%** badanych pozytywnie oceniła swoje życie seksualne, kobiety oceniły je bardziej pozytywnie od mężczyzn.
- Respondenci i respondentki uważają, że związki osób nieheteroseksualnych są rodziną – **97% uważa swojego partnera/partnerkę za rodzinę**. Dla porównania tylko 14% Polaków i Polek ankietowanych przez CBOS uważa, że związek dwóch osób tej samej płci jest rodziną, a 23% jeśli w związku są wychowywane dzieci (*Rodzina – jej współczesne znaczenie i rozumienie*, CBOS 2013).

Rodziny z wyboru a otoczenie społeczne

- O istnieniu związku osób nieheteroseksualnych wiedzą przede wszystkim ich siostry (73%) i matki (72%), rzadziej zaś bracia (64%) i ojcowie (55%). Najczęściej wspiera badanych rodzeństwo, potem matki i najrzadziej ojcowie – wśród osób, które wiedzą o związku, w pełni go akceptuje 85% siostr, 78% braci, 71% matek i 61% ojców.
- Wiele osób nieheteroseksualnych całkowicie ukrywa jednak swoje związki w pracy (31%) i sąsiedztwie (49%) oraz przed dalszą rodziną (44%).
- Największym **wsparciem** dla osób nieheteroseksualnych jest ich **partner lub partnerka**. W dalszej kolejności mogą one liczyć na przyjaciół i matki. Do ojców badani zwracają się głównie po pomoc praktyczną i finansową, bardzo rzadko szukają u nich zrozumienia i pocieszenia (5%) czy opieki w chorobie (12%).

Do kogo zwracasz się, gdy potrzebujesz wsparcia?

- Większość par nie jest zapraszana przez swoje rodziny pochodzenia na uroczystości rodzinne (aż 53% na święta takie jak Boże Narodzenie i Wielkanoc, połowa (49%) na urodziny czy imieniny kogoś z rodziny, a 56% na inne uroczystości takie jak śluby, pogrzeby, itp.).

Brak możliwości formalizacji związku i trudności z tym związane

- Respondenci i respondentki żyją związkach, których nie mogą w Polsce prawnie zarejestrować. Aż 75% z nich sformalizowałoby swój związek, gdyby tylko miało taką możliwość. Najwięcej osób (87%) chciałoby móc zawrzeć związek partnerski w Urzędzie Stanu Cywilnego, a 70% małżeństwo cywilne w USC.
- Największe trudności związane z życiem w związku nieformalnym dotyczą kontaktów ze służbą zdrowia, problemów związanych z brakiem wspólnoty majątkowej i akceptacją społeczną. Wypowiedzi badanych ilustrują problemy, z którymi się zetknęli:

W szpitalu, gdy chciałam, żeby to właśnie ja [partnerkę] informowano o moim stanie zdrowia, nie chcieli tego wpisać, bo „nie jest rodziną”.

Pobyt w szpitalu. Karetka zabrała mnie [nieprzytomną] do szpitala, a mojej partnerki nawet nie wpuścili tłumacząc, że nie jest z rodziny. Żeby cokolwiek się o mnie dowiedzieć, musiała zadzwonić po moją mamę, z którą nie widziałam się ponad rok. Osobę, która w tamtym okresie o mnie i o moich dolegliwościach nic nie wiedziała, wpuścili, a osobie, która wiedziała wszystko, zabronili wejść.

Trudne są kwestie finansowe i majątkowe, np. ponoszenia wspólnych kosztów utrzymania mieszkania – moja partnerka nie może przelać mi na konto pieniędzy na rachunki, gdy ja nie mam wystarczających środków, gdyż jest prawnie dla mnie obcą osobą, zatem na jakiej podstawie wysyła mi pieniądze? Mam podpisać z własną partnerką umowę wynajmu pokoju i płacić podatek? To absurdalna sytuacja (...).

Jako, że jestem nauczycielem w małej miejscowości, niedopuszczalnym jest pozostawanie bezdzietnym kawalerem. Dyrekcja i współpracownicy wręcz wymuszają na mnie przedstawienie mojej wybranki życiowej.

Dzieci żyjące w rodzinach z wyboru

- 92% dzieci urodziło się w poprzednim heteroseksualnym związku respondentki/respondenta lub kiedy nie był on/ona z nikim w związku, 8% dzieci urodziło się w związku osób tej samej płci (przede wszystkim dwóch kobiet).
- Najczęściej dziecko mieszkało razem z matką i jej partnerką (58%). Dużo rzadziej zdarzało się (7%), że mieszkało z ojcem i jego partnerem.
- W zdecydowanej większości przypadków dziecko ma kontakt ze swoim drugim rodzicem biologicznym.
- 67% dzieci wie, że ich rodzic jest w związku z osobą tej samej płci, 83% dzieci zareagowało na tę wiadomość pozytywnie.
- Rodzic społeczny, czyli osoba wychowująca razem z partnerką/partnerem jej/jego biologiczne dziecko, angażuje się w równym stopniu w opiekę i wydatki na dziecko. Większość obowiązków związanych z opieką nad dziećmi jest wykonywana wspólnie – deklaruje tak około dwóch trzecich badanych.
- Najczęściej, czyli w 61% przypadków, dzieci zwracały się do rodzica społecznego po imieniu.
- Duża część badanych rodziców zetknęła się krzywdzącymi opiniami na temat wychowywania dzieci przez pary osób tej samej płci.
- Jedynie 24% nauczycieli miało wiedzę na temat sytuacji dzieci w wieku szkolnym i przedszkolnym, w przypadku 14% dzieci nikt w otoczeniu nie wiedział o specyfice ich sytuacji rodzinnej.

Kto wie o sytuacji rodzinnej dziecka

